

Krachtig & Kwetsbaar

Wim van Egdome

 de Banier
uitgeverij

Inhoud

Inleiding	7
De definitie	11
Goede synoniemen?	23
De Bijbel	33
De man in de Bijbel	53
In de praktijk	67
De les van de krokus	105

Hoofdstuk 1

De definitie

Nadenken over het thema Krachtig & Kwetsbaar begint met het zoeken naar een goede definitie van de begrippen die gebruikt worden. Wat is krachtig en wat is kwetsbaar? En hoe kunnen die begrippen op een goede manier in elkaar haken?

1. Kracht als macht

Iedereen kent het woord 'krachtig' in de betekenis van 'sterk'.

Een leider is krachtig. Oftewel: hij heeft veel macht.

Een bestuurder is krachtig. Wat zo veel wil zeggen als: hij pakt de zaken stevig aan.

Voert met krachtige hand vernieuwingen door. Saneert, snijdt, reorganiseert.

Een politicus kan krachtig optreden. Hij

gaat niet aan de kant als er tegenwind komt, als hij aangevallen wordt. Hij is niet bang voor kritiek, maar staat waar hij voor staat. Principieel, rechtvaardig, onbuigzaam.

Opvallend is dat, zeker in de politiek, de krachtigste taal vaak komt van die politici die zelf niet regeren. Juist de minister die wezenlijke vernieuwingen probeert door te voeren, hoor je niet zo vaak. Die moet zich in het parlement nog weleens verdedigen omdat hij niet alles kan zeggen wat hij weet. Niet alles tot in detail uit kan leggen wat hij doet. Maar de ambtenaren merken dat er een krachtig bestuurder aan het roer staat. En later – vaak pas veel later – wordt dat ook elders in het land duidelijk.

Krachtig heeft in deze verbanden bijna altijd te maken met macht, met invloed. Je krijgt dingen voor elkaar. Zet de gebeurtenissen naar je hand.

2. Kracht als 'state of mind'

In het kader van dit boek gaat het eigenlijk niet over deze vorm van – uitwendige en zichtbare – kracht. Het gaat niet zozeer over daadkracht maar veel meer over gevoelskracht, een inwendige kracht.

Om het met een Engelse term te zeggen: het gaat meer om een 'state of mind'. Het heeft zeker te maken met wat je zegt, maar de kracht waarover we het hebben, gaat veel verder dan de woorden. Het is een kracht die een medemens verder kan helpen. Hem of haar soms zelfs weer op de benen kan zetten. Een kracht die de aanzet kan zijn om gebroken relaties te helen. Om verhoudingen die in de knoop zitten te ontwarren.

Dat klinkt zweveriger dan het is.

Concreet: Je kunt in een situatie zitten dat de verhoudingen met een vriend totaal verstoord zijn geraakt. En met praten kom je niet meer verder omdat ieder gesprek de vriendschap meer schade doet. Steeds meer

verwijten komen er boven tafel en uiteindelijk wordt zelfs de vraag gesteld of de relatie wel ooit een vriendschap is geweest.

En dan, ineens, staat die vriend 's avonds voor de deur met een fles wijn en zegt: 'Ik zat verkeerd en kan er niet meer van slapen. Zullen we het goed maken?'

De knoop, die onontwarbaar leek, is in een paar minuten ontbonden.

Zijn alle problemen met een fles wijn op te lossen? Was dat maar waar. Soms is het zo kapot dat het niet meer goed komt. Zo gebroken dat er niets meer te lijmen valt. Maar als iemand zich kwetsbaar opstelt, komt er in ieder geval lucht. Gaat de wagen weer rijden, kom je weer ergens.

Dat hoeft niet altijd tot een (volledig) herstel van de verhoudingen te leiden.

Misschien kom je wel tot de gezamenlijke conclusie dat de vriendschap voorbij is. Dat kan omdat ook vriendschappen kunnen stoppen. Maar door erover te praten en zaken te

benoemen, blijven de beide partijen dan niet steken in wrok.

Het is de kracht van de kwetsbaarheid die het schip, hoe lek of kapot ook, weer vlot trekt. En om die kracht gaat het hier.

3. Kwetsbaar als situatie

Hoe zit het nu met het begrip 'kwetsbaarheid'? Want ook daarvan zijn er natuurlijk nogal wat definities te geven.

Kwetsbaar is de baby in de wieg. Als niemand voor hem zorgt, is de dood nabij.

Kwetsbaar is de oude vrouw in een rolstoel die toch zelf de boodschappen wil halen bij de supermarkt. Ze kan met haar karretje soms maar net tussen de schappen door.

Maar als het niet lukt, helpt een winkelbediende wel bij het navigeren. En ze rekent erop dat als ze iets niet kan pakken omdat het te hoog staat er een andere klant is die haar helpt.

Kwetsbaar is de ernstige zieke in het zieken-

huisbed. Er is niets meer wat hij kan doen om zichzelf nog in leven te houden. Maar hij vertrouwt erop dat er doktoren en verpleegsters zijn die het beste met hem voor hebben.

Weerloos

Kwetsbaar heeft in dit soort voorbeelden een sterke band met het begrip ‘weerloos’ en het begrip ‘afhankelijkheid’. ‘Alles van waarde is weerloos’, schreef een dichter ooit. Daar zit een diepe kern van waarheid in. Want wat is er weerlozer dan een kind, een oude man, vrouw of een ernstig zieke? En wat heeft meer waarde dan een kind, een ouder of een zieke partner?

Kwetsbaarheid wekt in dit verband bijna altijd een gevoel van mededogen op. Met dat kleine hummeltje dat ligt te kraaien in z'n bedje. En met die oude vrouw die vergeetachtig is en drie keer in een kwartier hetzelfde vertelt. Wat kun je daarvan geïrriteerd raken als je

jong bent en scherp van geest. En toch overvleugelt mededogen de irritatie. Omdat de vrouw die nu zo hulpeloos kijkt als je zegt dat ze al drie keer hetzelfde heeft verteld wel je moeder is. Die vroeger eindeloos liedjes voor je zong als jij niet slapen kon. Of simpelweg omdat ze een kwetsbare, weerloze, oude vrouw is voor wie je respect hebt.

Geen angst

Voor alle duidelijkheid: Ook in deze betekenis heeft het begrip 'kwetsbaarheid' in principe niets te maken met angst. Al kan een weerloos iemand wel bang zijn voor de reacties van een maatschappij die aan kwetsbaarheid geen waarde meer toekent. Een geïndividualiseerde maatschappij die alleen maar gaat voor het eigen belang.

Een kind, dat opgroeit in een stabiele omgeving, zal die angst echter niet zomaar ontwikkelen. Want als papa de peuter gisteren opving toen ze van de trap sprong, waarom zou hij dat vandaag dan niet doen?

De mogelijkheid daarvan komt niet eens in een kinderhoofd op.

Zijn er echter slechte ervaringen, is het vertrouwen beschaamd, dan schuiven 'kwetsbaarheid' en 'angst' steeds dichterbij elkaar toe. En gaan ze op een kwaad moment zelfs een fusie aan. Met als gevolg het vaste geloof dat als je kwetsbaar bent, mensen je pijn zullen doen.

Natuurlijk kan die angst ook heel andere oorzaken hebben dan de opvoeding of de situatie thuis. Maar als de angst eenmaal samengaat met kwetsbaarheid, is het vertrouwen weg. Het kind wordt bang. En de volwassene zal altijd een ondertoon van angst bemerken in z'n gevoel.

Maar die angst is dus van een heel andere stam dan de kwetsbaarheid. Het is geen kruid maar een on-kruid. Maar wel één die het plantje van de kwetsbaarheid in no-time volledig kan overwoekeren.

Samenvattend: de kwetsbaarheid waarover we het hier hebben, is de omschrijving van een situatie. Een kind, een bejaarde, een zieke: ze bevinden zich allemaal in een kwetsbare en soms zelfs weerloze situatie. Ze zijn afhankelijk van anderen en kunnen het op eigen kracht niet redden.

Vanzelfsprekend zijn de genoemde voorbeelden met talloze andere voorbeelden uit te breiden. Want wat te denken van de kwetsbare schepping, onze kwetsbare planeet aarde?

En we spreken niet voor niets over een kwetsbare economie, een kwetsbare bedrijfstak en noem het allemaal maar op.

Maar: het zijn wel allemaal situaties waaraan wij de kwalificatie 'kwetsbaar' toekennen.

4. Kwetsbaar als houding

Als we in het kader van het thema Krachtig & Kwetsbaar naar het begrip 'kwetsbaar' kijken, gaat het niet over de kwetsbare situatie,

maar veel meer over een kwetsbare houding. En die houding staat niet alleen los van de situatie, maar staat er niet zelden zelfs haaks op. Want een kwetsbare opstelling van iemand die in een kwetsbare situatie zit, heeft niet echt een verbinding met het andere woord uit ons thema: Krachtig.

Bij de kwetsbaarheid waar we hier naar kijken, gaat het echter om kwetsbaarheid als houding van iemand die in een situatie zit die hem niet noopt tot kwetsbaarheid. Sterker: vaak zit deze persoon juist in een situatie van overwicht. Hij zou, bijvoorbeeld als directeur, manager of regeringsleider, macht kunnen uitoefenen door krachtdadig op te treden, maar hij toont kwetsbaarheid. En is daardoor veel krachtiger dan door het laten zien van macht.

Díé kwetsbaarheid bedoelen we als we het hebben over het thema Krachtig & Kwetsbaar. Het is zachtheid die tegelijk de ruggraat is van de kracht. Een wonderlijke

combinatie en tegelijk een bijna onverslaanbaar team.

Samenvattend: De kracht is geen macht, maar een *state of mind*.

En de kwetsbaarheid is geen situatie, maar een houding.